

Bektaşî Şâirleri

Yazan: M. Halit BAYRI

Bektaşî Şâirlerinden bir çoğunun mahsullerini derleyerek büyük bir eser vücade getirmiş, bu suretle Hacı Bektaş müessesesine kalemlerile hizmet edenleri ve bunların bazı manzumelerini tanıtmış olan merhum Sadettin Nüzhet Ergun, araştırmaları sırasında herhalde rastlayamamış olacak ki, bir kısım Bektaşî şâirlerini kitabının dışında bırakmıştır. Mesâisini saygı ile anmak zorunda olduğumuz rahmetli arkadaşımızı tenkid için vesile telâkki edilmesine imkân olmamakla beraber, bu noksan tasavvufî şiirimizle ve halk edebiyatımızla meşgul olanlarca tamamlanmağa değer mahiyettedir. Bu cihetle Sadettin Nüzhet Ergun'un eserinde yer bulamıyan ve şiirleri tarafımızdan tesbit edilen Bektaşî şâirleri üzerine burada dikkati çekmek, böylece tasavvufî halk edebiyatımızın tarihine yeni birkaç isim eklemek istiyoruz:

— I —

VEHBİ

On dokuzuncu asırda yaşadığını tahmin ettiğimiz Vehbi'nin hayatına dair hiç bilgimiz yoktur. Yalnız bir şiirinden asıl adının «İbrahim» olduğunu öğrendiğimiz bu şâirin, hususî kütüphanemizdeki yazma bir dergide beş manzumesi kayıtlıdır. Bu manzumelerin birinde, her Bektaşî gibi namazla, oruçla, hac ve zekât ile iş bitmiyeceğini, kâmil bir mürşide bağlanarak hem bugünü, hem de yarını ihmal etmemek gerektiğini, Bektaşî tarikatine girmekle insanın yeniden doğmuş ve ikinci defa İslâma gelmiş olacağını söyleyen Vehbi'nin:

Vehbi'ye gel talib olma havayı
Dilersen bulasın sen de Hudayı
Hak ile hak eder şâhü gedayı

Demesine bakılacak olursa, irşâda kabiliyetli gördüklerini yanına çağırarak ve onları da dervişleri arasına almak maksadına dört elle sarılmış bir Bektaşî Şeyhi olduğuna hükmetmek lâzımgelir.

Vehbi'nin manzumelerinde hâkim olan unsur, bir san'at adamının ruh humması değil, münhasıran basit bir

mürşidin duygularıdır. Bize göre, onlardan akseden ışıktaki kalbi derinleştiren, genişleten, serinleten, neş'elendiren bir kuvvetten ziyade, korkutan, durgunlaştıran, sindiren bir hava vardır. Kim ne derse desin, Vehbi'nin şiirindeki ses, bir rüyanın güzelliğine ulaştıran musikiden uzak, kırık, hasta, sislendirici bir iniltiye, bir hıçkırığa daha yakındır. Bektaşî edebiyatının eski mahsullerinde sık sık rastlanan o pervasız atılış, o hayran edici cesaret, Vehbi'nin eserlerinde izi bile bulunmayan unutulmuş hayallerdir. Bu sebeple Bektaşî şâirleri arasında Vehbi'ye ayrılan yer, biraz kenarda kalan mütevazî bir köşeden ibarettir. Şâirin bizde bulunan şiirlerini naklediyoruz:

I

Ben ol zatı hakkı bildim bendedir
Himmeti pirimden alaldanberi
Şâhımın inayet gözü candadır
Güruhu Naciyi bulal danberi
Zulmette Hızır ile hayatı içtim
Kırk makama erdim dört kapı açtım
Münkir münafıkı mü'mini seçtim
Tevellâ teberrâ bileldenberi.

Zatı hak bulunmaz deme kandedir
Gözlülere ıyan köre perdedir
Sümme Veçhullahı gördüm bendedir
Men aref sırrına ereldenberi.

Rehberim Muhammed mürşidim Ali
Şâh Hasan Hüseyne demişiz beli
Güderiz mezhebi Caferi yolu
On iki imama uyaldanberi
Gel ey zahid inkâr itme bu cem'e
Cihani hoş gör ki iresin deme
Velekad kerremná Beni Âdeme
Hak Kur'an içinde diyeldenberi.

Muhabbet her kande Muhammed anda
Lillâhi Fillâhi seviş cihanda
Hak zâtile mevcut her kalbde canda
Mümin ferasetle göreldenberi.

Hacı Bektaş Veli mü'min siracı
Münkire tufandır kâfire acı
Bulmuşım dermanı gönlüm ilacı
Şâh Abdal Musayı seveldenberi
Seyyid Ali Sultan erenler hâsı
Hânedanlar şâhı ol nur danesi
Dürrü yâkut buldum olmaz bahası
Eşiğine yüzüm süreldenberi
İsmim İbrahîmdir mahlasım Vehbi
Derunumda olan değildir kisbi
Cezbei rahmanda bulmuşım lübbü
Saadet tâcını giyeldenberi.

II

Savmü salât ile iş bitmez zahid
Haccü zekât ile bulunmaz hamid
Melekler Âdeme oldular sâcid
İkrar eyle Şeyhe alagör ahid.

Mürşidi kâmile gel eyle ikrar
Bugünü yarına eyleme ihmal
Muhammed Aliye eyleme inkâr
İkrar eyle Şeyhe alagör ahid

İkinci İslâma gelin der Resûl
Edeb erkân anda hem dahi usul
İki kerre doğan bulur ol vüsul
İkrar eyle Şeyhe alagör ahid.

Hâli kıl kalbini hubbı sevadan
Hak tecelli kıla cümle esmadan
Ârif isen anla bu muammadan
İkrar eyle Şeyhe alagör ahid.

Bu kelâmı dedi Habibürrahman
Âdemin vechinde nuru hak ıyan
Men lâ şeyhün feşeyhü şeytan
İkrar eyle Şeyhe alagör ahid.

Melekût ceberût keşfolur lâhût
Zerrece görünmez gözüne nâsût
Her kim ki mücahid olur müşahid
İkrar eyle Şeyhe alagör ahid.

Vehbiye gel talib olma hevayı
Dilersen bulasın sen de Hudayı
Hak ile hak ider şâhü gedayı
İkrar eyle Şeyhe alagör ahid.

III

Gevheri yektâdır bizim sözümüz
Âli Muhammeddir sırrü özümüz
Hasan Hüseyindir gözü nurumuz
Hak Muhammed Ali diyenlerdeniz
Dost Muhammed Ali sevenlerdeniz.
İmamlar hâsıdır Zeynülâbidin
Muhammed Bakırdır gönlüm içre din
Mezhebim Caferi Sadıkdır bilin
Hak Muhammed Ali diyenlerdeniz
Dost Muhammed Ali sevenlerdeniz.

Musii Kâzımın hakikat şanı
Ali Musâ Rıza mürüvvet kânı
Taki ba Nakidir merhamet kânı
Hak Muhammed Ali diyenlerdeniz
Dost Muhammed Ali sevenlerdeniz.

Hasanülaskeri güruhu Naci
Dertli mü'min anda bulur ilâci
Muhammed Mehdidir canlar sertaci
Hak Muhammed Ali diyenlerdeniz
Dost Muhammed Ali sevenlerdeniz.

On dört masumların yüzü hürmeti
On iki İmamın izzü sıf'atı
Vehbi âciz sizden ister himmeti
Hak Muhammed Ali diyenlerdeniz
Dost Muhammed Ali sevenlerdeniz.

IV

Dilimde gönlümde Muhammed Ali
İkrar verdim ezel demişim beli
Eser canda aşku muhabbet yeli
Mürüvvet Hasan Hüseyin Muhammed Ali
Meded Hünkâr Hacı Bektaş Veli
Muhammed Alidir Ali Muhammed
Âşıkı sadıklar bulur keramet
Sen de hizmet eyle alagör himmet
Mürüvvet Hasan Hüseyin Muhammed Ali
Meded Hünkâr Hacı Bektaş Veli.

Bir kılı kırk yardı Murtaza Ali
Kılıncıtan keskince şâhımın yolu
Akar daim dinmez çeşmimin seli
Mürüvvet Hasan Hüseyin Muhammed Ali

Meded Hünkâr Hacı Bektaş Veli.
 Yâdigârı hânedan Zeynülâbidin
 Lânet İbni Süfyan Mervânı Yezidin
 Muhammed Bakırdan dersim okudum
 Mürüvvet Hasan Hüseyin Muhammed Ali
 Meded Hünkâr Hacı Bektaş Veli.

Nebiler veliler cümle Câferi
 Rehber Muhammeddir mürşid Hayderi
 Musii Kâzımdır gerçek enveri
 Mürüvvet Hasan Hüseyin Muhammed Ali
 Meded Hünkâr Hacı Bektaş Veli.

İmam Ali Rıza virdü zebânım
 Muhammed Takidir canda mihmanım
 İmam Ali Naki derde dermanım
 Mürüvvet Hasan Hüseyin Muhammed Ali
 Meded Hünkâr Hacı Bektaş Veli.

Hasenülaskerin askeri oldum
 Muhammed Mehdiye sığındım durdum
 Horasan pirlere yüzümü sürdüm
 Mürüvvet Hasan Hüseyin Muhammed Ali
 Meded Hünkâr Hacı Bektaş Veli.

Hû diyelim gerçeklerin demine
 Doğrulalım hak erenler yoluna
 Gâfil olma Vehbi yalvar şâhına
 Mürüvvet Hasan Hüseyin Muhammed Ali
 Meded Hünkâr Hacı Bektaş Veli.

V

Ey gönül gel habı gafletten uyan
 Muhammed Alinin oğlu geliyor.
 Talib ol sıdkile ol hakka dayan
 Muhammed Alinin oğlu geliyor.

Horasandan gelür bil doksan bin er
 Sancakları kara belleri kemer
 Zülfikar serinde sırrında Hayder
 Muhammed Alinin oğlu geliyor.

Sabiler beşikte çağırır Mehdi
 Güruhu Nacinin artmakta derdi
 Münkir münafıkda fiiller azdı
 Muhammed Alinin oğlu geliyor.

Mağrıptan Maşrika duyuldu şesi
 Âşık olanların artar hevesi
 Eser bu cihanda Şâhın nefesi
 Muhammed Alinin oğlu geliyor.

Üç yüz bin melâik inıdada gelür
 Kâfir Beni Esfer kasrı yıkılır

Kızıl elmaya hem ordu kurulur
 Muhammed Alinin oğlu geliyor.

Yetiş imdadıma ey sahib zaman
 Münkir münafıktan aman elâmanı
 Bu demimde eyle derdime dermanı
 Muhammed Alinin oğlu geliyor.

Mağrıptan Maşrika atılır topı
 Nuru iman rahmet açılır kapı
 Tecelli teselli âşıka tapı
 Muhammed Alinin oğlu geliyor.

Meded Hayder dedim sığındım sana
 Ârifi Billâhın gevheri Tana
 İki bin beş yüz altmış beşteki kana
 Muhammed Alinin oğlu geliyor.

Yetmiş üç fırkadır başda derilür
 Yetmiş iki gider birisi kalur
 On iki imamın demi sürülür
 Muhammed Alinin oğlu geliyor.

Çâr etrafta kalür güruhu Naci
 Açılır sofrası yanar siracı
 Dertli mü'min ol dem bulur ilâcî
 Muhammed Alinin oğlu geliyor.

Cehalet mahvolur irfan tanılır
 Âdemde hakikat ilmi okunur
 Şaraben tahurdan ol dem kanılır
 Muhammed Alinin oğlu geliyor.

Dini Muhammeddir piri Hayderi
 Mezhebler nesholur kalur Câferi
 Zeminü Âsuman arşın enveri
 Muhammed Alinin oğlu geliyor.

Arşda hutbe okur Mehdi gelince
 Mü'minü müslim gezer koğar ardınca
 Niyazı müstecab dua kılınca
 Muhammed Alinin oğlu geliyor.

Zâhir bâtin olur bâtin da zâhir
 Fırkai Nâciden çok olur şâir
 Ehli iman oldum tayyibü tâhir
 Muhammed Alinin oğlu geliyor.

Hak nasib eylese yüzünü görsem
 Ayağı tozuna yüzümü sürsem
 Gam değildir Vehbi ol dem göçersem
 Muhammed Alinin oğlu geliyor.